

Nová »Morálka«

Již úvodem je třeba upřesnit: nejde v žádném případě o nějakou novou morálku. Protože ta, kterou žije rodinka paní Dulské, byla, je a zůstává jen jedna: pokrytecká a měšťácká.

Novou „Morálku paní Dulské“ však přinesli na prkna „svého“ divadla herci Divadla Petra Bezruče a ostravští diváci se s ní mohli seznámit na premiéře ve čtvrtek 28. října.

„Co bylo důvodem, že se Divadlo Petra Bezruče vrátilo k tak často hrané hře? Prátelecké vztahy mezi Divadlem Wyspiańskiego v Katovicích a divadlem našim způsobily, že jsme měli možnost vidět mnoho představení tohoto velmi zajímavého divadla se záviděníhodným počtem výborných herců“ — říká úvodní slova divadelního programu. „Zcela zvláštním dojmem však na nás zapůsobila jejich Morálka paní Dulské. Srovnáme-li pojetí české s polským, pak toto provedení mělo mnohem komediálnější a satiričtější ráz, na nějž reagovalo mladé polské obecnstvo často bouřlivým smíchem. V inscenaci byl důsledně vyškrtán všechen sentiment; byla to dokonalá sbírka měšťáckého panoptika oživlých figur, které svádějí na jevišti bitvu o morálku, ze které autorka Gabriela Zapolská ve své hře udělala předmět frašky ...“

Rodinka paní Dulské se probouzí do nového dne. Co přinese? Nic nového. Život měšťáka je naprogramován od kolébky až po poslední svíci, která nesmí být moc drahá, ale dražší sousedčiny. Paní Dulská v čele důsledného rodinného matriarchátu uděluje rozkazy: pro služku, dcery, manžela. Zatopit, hrát na klavír, jedno veržinko pro manžela ... Kde je Zbyšek? Mladý synátor se vrací za ranního kurpění z flámu krokem značně znaveným ... Stín na morálce rodiny Dulských! A když se synáček víc než práci na finanční prokuratuře věnuje služce (... mladé pivo potřebuje vykvasit, ucu-

luje se paní Dulská) a jejich vztah nezůstává bez následků — je to katastrofa! Konflikt mezi starou a novou generací vrcholí Zbyškovým sdělením, že si vezme Hanku-slůzku za ženu. Ale nevzal. Měšťácká morálka nekomunikuje v rovinách citu. Místo srdce má váček peněz. Tisíce zlatých služce odškodného a morálka rodiny Dulských je opět zachráněna.

Bouřlivý potlesk a květiny spokojeného premiérového obecnstva patřily především Stěpánce Ranošové. Její paní Dulská, to byl brilantní výkon zralé umělkyně. I v obsazení dalších rolí měl režisér Němec j. h. šťastnou ruku. Dvojkonzert Věry Janků a Drahomíry Hofmanové v rolích Heši a Mely, osobité podání Zbyška Janem Filipem, nesentimentální služka Hanka Jany Postlerové a v neposlední řadě nemluvící, ale o to víc perfektně hrající Milan Šulc v roli Dulského.

Herecký kolektiv Divadla P. Bezruče opět prokázal svůj tvůrčí, myslitelský přístup k literárním předlohám, kde jde o víc než o pouhé sfouknutí tlusté vrstvy prachu. [JM]

O STRAVSKÝ VEČERNÍK, Ostrava, 27/10/1977

Záběr z inscenace DPB Morálka paní Dulské

Foto: F. KRASL

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

Nová svoboda, Ostrava

- 4. XI. 1971

ze dne .....

Komedie polské autorky Gabriely Zapolské

Morálka paní Dulské

MORÁLKA PANÍ DULSKÉ je snad nejnámější polskou hrou u nás. Ne snad proto, že by v polské dramatické tvorbě nebylo jiných významnějších hodnot, ale málokterá hra se svým satirickým ostrím tak přesně strefuje také do českého maloměstství. Bohužel, dodnes se tato 65 let stará komedie Gabriely Zapolské nestala historickou hrou, protože na našem současném životě úspěšně cizopasí egoismus, sebeláska, pokrytectví, nekuš a ostatní dědicové buržoazní morálky.

V Divadle Petra Bezruče v Ostravě položil proto režisér Evžen Němec hlavní důraz na to, aby v ostré — až kruté — satirě zesměšnil právě to, co je z této komedie dodnes živé. V groteskním obrazu „řádné“ rodinky Dulských se mu podařilo vytvořit to, o čem se hovoří v programu — že totiž ve starých kostýmech chodí současní lidé. Bohužel ostatní postavy (Juliaševičová, Tadrachová, nájemnice) jsou kresleny jinými prostředky, a nejsou tedy dost účinnými protipartnery Dulských.

Paní Dulská v podání Štěpánky Ranošové je osou insce-

nace. Je to výborná karikatura všeho balastu, jímž buržoazní morálka pošpinila rodinu. Výrazné dramatické situace jí umožňují ukázat odpornost tohoto egoistického živočicha ze všech stran. — A Štěpánka Ranošová to dělá se satirickou nadsázkou, jež nám odhaluje jako pod lupou vše, co z člověka udělala peněžní morálka oné buržoazie, která se dodnes prohlašuje za mesiáše lidstva. — Přitom však Š. Ranošová postavu sama nesoudí, tento úkol přenechává nám.

Vděčnou „němou“ roll pana Dulského hraje Milan Šulec;

karikuje ho jednoduchým gestem i mimikou, a přece v jeho pohledu si přečteme celou životní filosofii člověka, jemuž ke spokojenosti stačí dobré jídlo a pěkně prosušená viržinka. Zbyško Jana Filipa je líný, požívačný, prázdný člověk, který však někde na samém dně své duše cítí, že nebyť pout morálky této rodiny a celé společnosti mohl ze sebe vytvořit aspoň náznak člověka. Nenávistně tedy křičí na celou rodinu (někdy za hranice srozumitelnosti), a přece vidíme, že se v ní docela dobře cítí. Jeho výkon je však nejsilnější tam, kdy v očích tohoto nevyčítelného povaleče probleskuje človíček, který z takového života má hrůzu.

Heša Věry Janků je temperamentní, divoký, dětsky drzý předobraz budoucí paní Dulské. Zato Drahomíře Hofmanové dala role Mely přiležitost k tomu, aby vytvořila složitou — a velmi sympatickou — postavu naivního děvčátka, které si vysnilo o tomto světě pohádkovou iluzi a není schopno — nebo se bojí — vidět pravdu.

Hanka — jak ji hraje Jana Postlerová — není ubohou oštěpí Dulských, ale je to zdravé děvče, které si ani chvíli nedělá iluze o svých pánech. Proto tak trochu nechápeme, že takto vykreslená Hanka mohla podlehnout Zbyškoví.

Hraje se na scéně Otakara Schindlera, který naplnil byt měšťáckým nevkusem a dal tak celé karikatuře prostředí na úrovni Dulských.

Je to představení, v němž smích má chuť nahořklou vědomím, že byt ubohé Hanky vymizely, paní Dulské i Zbyškové vegetují dál.

JAN HAVLÁSEK

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘÍKOVÁ SLUŽBA
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29-73-78

VÝSTŘÍZEK Z ČASOPISU

Práce, Ostrava

18 XI 1971

ze dne

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘÍKOVÁ SLUŽBA
Praha 2 - Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 544-778

VÝSTŘÍZEK Z ČASOPISU

Mladá fronta, Ostrava

21. X 1971

»Morálka paní Dulské« G. Zápolské u bezručovců

Hra o pokrytecké měšťácké morálce

Při premiéře „Morálky paní Dulské“ zažili diváci v zcela zaplněném hledišti ~~ostravského Divadla Petra Bezruče~~ jeden z těch mála šťastných večerů, kdy mezi jevištěm a hledištěm se vytvořil ideální kontakt. Důvodů pro tuto nedefinovatelně příznivou atmosféru bylo několik: vhodná volba této komedie polské autorky G. Zápolské, posunutí staré hry o měšťácké morálce z r. 1907 do dnešních dnů a v neposlední řadě správná míra satirického režijního přístupu. K naprosto jednoznačnému úspěchu této vědecké a stavebně znamenité komedie chyběl bezručovcům tentokrát jen krůček. Mám na mysli u některých interpretů stále nedobrou kulturu jevištní řeči; tentokrát vystrčila růžky ještě výrazněji, než v minulosti, neboť herci byli do jisté míry hendikepováni tím, že některé scény byly situovány na zvýšeném jevištním prostoru, až u zadního horizontu. Tato výtka se však netýká Š. Ranošové, A. Tománkové, J. Postlerové, D. Hofmanové a R. Havelkové, kterým bylo i v ne zcela ideálních akustických podmínkách divadla dobře a zřetelně rozumět.

Štěpánka Ranošová slavila v hlavní roli pravý herecký triumf. Dala paní Dulské přesvědčivé rysy hamížnosti a nemorálnosti. Jejího tvárného uvolnění, herecké suverenity, vynalézavosti při drobnokresebném fyzickém jednání, plně využil hostující režisér E. Němec, a svázal tu přepestrou mozaiku hereckých možností do pevně uchopené role v umělecky zralém podání. Dulský je velká role, rafi-

novaně a bohatě autorkou vykreslená, aniž by její velikost zmenšovalo, že její interpret pronese pouze jedinou větu. M. Šulc této vědecké a krásné roli nezůstal nic dlužen, plně využil její charakterotvorné možnosti. Tento herecký rejstřík také zaamenitě ovládá J. Filip, hraje Zbyška, který v něm rozehrál celou škálu zdařilých etud fyzického suverénního jednání s bohatými mimickými nuancemi. A. Tománková obdařila svou jednostrunně napsanou roli hereckou jistotou. V předívu dalších hereckých partů zazněly vesměs čisté tóny, přičemž J. Postlerová současně prokázala mnohostrannost svého herectví.

O. Schindler oblékl účinkující do stylově laděných kostýmů a jeho polský měšťácký pokoj je dobově věrný. Na šťastném divadelním večeru má značnou zásluhu režisér E. Němec, jehož vedení herců, s kterými vesměs pracoval během svého dřívějšího působení v DPB, je vyzrálejší a cílevědomější. Celý ten satirický mumraj stylizoval do fraškovitého stylotvorného ladění, přičemž i v tomto nadlehčeném tónu se z komedie nevytratilo varovné memento, aby to, co ze staré společnosti bohužel přežilo do dnešních dnů, bylo neustále předmětem kritiky. A jelikož převážnou většinu diváků v DPB tvoří mládež, je zásluhou divadla, že se jí snaží před obudností všech forem měšťáctví chránit. A to je jistě zásluha nemalá.

VÁCLAV ŠKAPA

MORÁLKA PANÍ DULSKÉ je nejnámější a vlastně nejhranější komedii polské autorky Gabriely Zápolské. Ostravské divadlo Petra Bezruče ji připravilo na 28. října 1971 v 19.00 hodin jako další, v pořadí již třetí premiéru sezóny. V pohostinské režii Evžena Němce, na scéně Otakara Schindlera se představí divákům Štěpánka Ranošová v hlavní roli. Ostatní postavy z rodiny Dulských hrají Jan Filip (Zbyška), Drahomíra Hofmanová a Věra Janků (Mela a Heša), Milan Šulc (Dulský).

FOTO: F. KRASL

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘÍŽKOVÁ SLUŽBA

Praha 2 - Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 544-778

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

Nová svoboda, Ostrava

20. X. 1971

ze dne .....

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘÍŽKOVÁ SLUŽBA

Praha 2 - Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 544-778

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

Mladá fronta, Ostrava

3. XII. 1971

ze dne .....

divadlo

PROMĚNA KOMEDIE

MORÁLKA PANÍ DULSKÉ je snad nejznámější polskou komedií. Její autorka Gabriela Zapolská (1860—1921) v ní zesměšňuje dusné prostředí poloburžoazních úřednických vrstev. Ti pracovití a spořiví úředníci a obchodníci žili v objetí činžáků, zajištěných důchodů a povýšili pohodlí a bezpečí v rodinném kruhu na absolutní životní hodnotu. Mrzčili tím charakterově své děti a chtěli nechtě naplňovali své domovy tisnivým napětím.

Deset herců Divadla Petra Bezruče v režii Evžena Němce hrálo s krásnou tvůrčí chutí. Štěpánka Ranošová v roli paní Dulské uplatnila všechny přednosti velké a jemné charakterní herečky. Milan Šulc jako manžel naplnil mlčenlivou roli prostou a vznětlivou osobitou komikou. Heša a Mela Věry Janků a Drahomíry Hofmanové sehrály role sester — studentek s rozkošnou i rozkošnickou vervou. Alena Tománková jako příbuzná Juliaševičová v klidném a rozložitém psychickém rozpětí ovládla suverénně rozhodující scény komedie. Hanka Janý Postlerové měla skromnost, obyčejnost i přitažlivost praktických venkovských dívek, které umějí trpět, ale také se chytře bránit. Zbyško Jana Filipa se vyznačoval přesností hlasové modulace, kterou v bleskové reakci uplatňuje v bohatém konverzačním humoru.

ZDENĚK KRČMÁŘ

4
Kultura

MORÁLKA PANÍ DULSKÉ je nejznámější a vlastně nejhranější komedií polské autorky Gabriely Zapolské. Ostravské Divadlo Petra Bezruče ji připravilo na 28. října 1971. V pohostinské režii Evžena Němce se divákům představí Štěpánka Ranošová v roli paní Dulské. Na snímku P. Krasla ji vidíme spolu s Drahomírou Hofmanovou a Věrou Janků v rolích Mely a Heši.